

Dammförbud

För en tid sedan hittade jag en lapp på dörren till mina två pojkars sovrum.

Där stod med åttaåringens spretiga bokstäver: ”Dammförbud”.

Tänk om det vore så enkelt, tänkte jag.

Tänk om man bara kunde förbjuda dammet att lägga sig i rummen hemma. Det vore onekligen hemskt praktiskt.

Jag kan på rak arm tänka mig ett par andra förbud jag gärna skulle utfärda.

Förbud mot anhopning av disk på diskbänken.

Förbud mot fettvalkar runt midjan.

Förbud mot rostangrepp på bilen.

Förbud mot mygg, ormar och andra otrevliga djur.

Fast å andra sidan, vad skall småfåglarna då äta och vem skall hålla efter smågnagarnas antal? Nej, naturens kretslopp skall jag nog överlåta åt Vår Herre.

Förbud som behövs

Inte ens läskunniga människor låter sig utan vidare styras av förbud. Om jag trodde det hjälpte skulle jag gärna hjälpa till att sätta upp förbudsskyltar med texter som ”Förbudet att lära ungdomar knarka”, ”Förbudet att undanhålla skatt från statskassan”, ”Förbudet att trakassera människor som är annorlunda” eller ”Förbudet att starta krig”. För att inte tala om behovet av ett förbud mot just att trassla till det i naturens kretslopp.

Men människor lyder nu en gång inte förbud, åtminstone inte alltid. Självt överskrider jag understundom den hastighet som finns angiven på skyltar vid väggkanten, fast jag inte har några problem att läsa och förstå dem.

Onödig begränsning

Och frågan är om vi egentligen vill ha ett samhälle där alla förbud efterlevdes. För då skulle det bli frestande att utfärda fler förbud, och vem skulle då bestämma vilka förbud som verkligen behövs och vilka som bara begränsar vår frihet i onödan? Jag skulle inte vilja bära det ansvaret för andras räkning. Förbud kan aldrig ersätta, bara nödortfigt kompensera för bristerna i, det oskrivna regelsystem som kallas etik och moral och som varje människa själv måste skapa inom sig. Mer stöd i arbetet med att bearbeta sin egen moral skulle säkert få större och mer långsiktigt goda effekter än fler förbud, som hos många snarast framkallar en lust att testa gränserna och se hur långt man kan tänja eller bryta förbuden utan att straffas.

Felstavat

Morgonen efter fick jag förklaringen till lappen på barnkammardörren. Den var inspirerad av storasyster, som ofta pryder dörren till sitt rum med lapparna ”Vuxenförbud” respektive ”Pojkförbud”. Hennes lillebror hade tänkt skriva ”Tjejförbud” på lappen, men eftersom han inte visste hur ”tjej” stavas riktade han in sig på damer istället. De grammatiska reglerna för dubbelteckning av konsonanter har han uppenbarligen inte hunnit ta till sig riktigt än. Det kommer väl.

Då och då kan felstavningar få ganska överraskande effekter. Jag minns ett brev jag fick en gång i tonåren. En jämnårig kompis i en stad några mil bort berättade om en ny klasskamrat och skrev att denne hade ”smällt in” i gänget på ett jättebra sätt. Med all sannolikhet menade han att kamraten hade ”smält in” i gänget. Felstavningen gav ett annat intryck av arten på den första kontakten.

Jag har tänkt på det där senare. Kanske är det så att ett och annat kompisgäng skulle må bra av att det kommer någon och ”smäller in i gänget”. Någon som bryter invanda gruppmönster, ställer vagt grundade fördomar på huvudet och tvingar oss att omvärdera våra föreställningar.

Å andra sidan finns det ju de som vill förbjuda sådant också.

Tur att det inte går.

Roland Hamlin

Roland Hamlin, Delsbo, är gift och har tre barn. Stödjer genom EU-programmet Intryck Hälsingland projekt som försöker få landsbygdens ekonomi, och människor, att växa.